

Gun-Marie Lindgren
Tfn: 046 – 359 59 50
gun-marie.lindgrenlund.se

Vård- och omsorgsnämnden

Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2018, Socialstyrelsen

Dnr VOO 2018/0714

Sammanfattning

Enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2018 är en nationell undersökning där enhetschefer besvarat frågor om sin verksamhet, hemtjänst och särskilda boenden.

I undersökningen deltog 85 procent av landets hemtjänstenheter och 91 procent av landets särskilda boenden. I Lund deltog 100 procent av enheterna.

Resultaten redovisas i form av indikatorer och bakgrundsmått samt i enskilda rapporter för varje enhet tillsammans med uppgifter för kommunen, länet och riket. Indikatorerna speglar delar av kvaliteten i verksamheterna och är främst till för verksamhetsutveckling på enhetsnivå.

Samtliga resultat i enhetsundersökningen 2018 finns publicerade på Socialstyrelsens webbplats

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2018/2018-11-9>

På Socialstyrelsens webbplats publiceras även Äldreguiden för allmänheten, där de kan jämföra enheter inom hemtjänst och särskilda boenden. Äldreguiden innehåller ett urval av resultat från enhetsundersökningen och från brukarundersökningen Vad tycker de äldre om äldreomsorgen 2018.

<http://oppnajokforelser.socialstyrelsen.se/aldreguiden/Sidor/default.aspx>

Nedan sammanfattas några resultat från enhetsundersökningen om äldreomsorg och kommunal hälso- och sjukvård 2018.

Individanpassad vård och omsorg

Vården och omsorgen ska ges med respekt för individens specifika behov, förväntningar och integritet. Individen ska ges möjlighet att vara delaktig.

Delaktighet och inflytande – kontaktman och genomförandeplan

Andelen äldre personer med **hemtjänst** som har en namngiven kontaktman och har en aktuell genomförandeplan har förbättrats i Lund men försämrats i riket, sedan föregående undersökning. Mätperiod 1 mars 2017 och 2018.

Indikator	Andel personer % Lund 2017	Andel personer % Lund 2018	Andel personer % Riket 2017	Andel personer % Riket 2018
<i>Delaktighet och inflytande – kontaktman och genomförandeplan</i>				
Personer med en namngiven fast personalkontakt	62	67	84	83
Personer med aktuell genomförandeplan	54	63	75	73
Personer med dokumentation om deras delaktighet i sin genomförandeplan	41	58	70	69

Delaktighet och inflytande - måltider

Andelen äldre personer i **särskilt boende** som har en aktuell genomförandeplan som innehåller information om den äldres önskemål och behov i samband med måltiderna har förbättrats, både i Lund och i riket, sedan föregående undersökning.

Genomförandeplanen ska inkludera när, var och hur den äldre vill bli serverad, liksom den äldres önskemål vad gäller olika maträtter eller drycker, oavsett vilken måltid på dygnet det handlar om. Individuellt anpassat måltidsstöd ska vara beskrivet i planen.

Indikator	Andel personer % Lund 2017	Andel personer % Lund 2018	Andel personer % Riket 2017	Andel personer % Riket 2018
<i>Delaktighet och inflytande - måltider</i>				
Personer med aktuell genomförandeplan som beskriver den äldres önskemål och behov i samband med måltiderna	75	86	79	82

Säker vård och omsorg

Vården och omsorgen ska vara säker. Riskförebyggande verksamhet ska förhindra skador. Verksamheten ska också präglas av rättssäkerhet.

Säker vård och omsorg - rutiner

Andelen **hemtjänstverksamheter** som har rutiner för hur hemtjänstpersonalen ska agera vid indikation på ohälsa har förbättrats jämfört med föregående år.

Indikator	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
<i>Säker vård och omsorg - rutiner för hur personalen ska agera</i>				
... när den äldre personen, trots överenskommelse, inte öppnar dörren/svarar på ringsignal	17	100	75	74
... vid misstanke om att den äldre personen är undernörd eller felnörd	17	85	70	63

Genom tidig upptäckt av ett behov hos den äldre och därefter åtgärd, är det möjligt att förebygga ohälsa. Skriftliga rutiner för hur personalen ska fråga och agera vid indikation på ohälsa kan vara ett stöd för personalen att agera, helst innan de som berörs har tagit allvarlig skada. Hemtjänstpersonalen har en viktig roll i detta sammanhang och är ofta den personalgrupp som först kan observera tecken på att allt inte står rätt till och agera riskförebyggande.

Säker vård och omsorg – rutiner för vårdplanering

Andelen **hemtjänstverksamheter** i Lund som har rutiner för hur vårdplanering ska genomföras och där det är dokumenterat i journalen hur den enskilde deltagit i vårdplaneringen har försämrats jämfört med föregående år.

Indikator	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
<i>Säker vård och omsorg – rutiner för hur vårdplanering</i>				
... ska genomföras i samverkan med olika aktörer, där det är dokumenterat i journalen hur den enskilde deltagit.	100	89	47	66

Säker vård och omsorg - skyddsåtgärder

I föregående års undersökning presenterades en ny indikator om skyddsåtgärder. Andelen **särskilda boenden** i Lund som har rutiner för hur skyddsåtgärder ska dokumenteras och varför den enskilde har skyddsåtgärder har förbättrats jämfört med föregående år.

Indikator <i>Säker vård och omsorg - skyddsåtgärder</i>	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
Dokumentation i den enskildes genomförandeplan eller vårdplan om varför den enskilde har skyddsåtgärder	71	78	Publiceras ej	87

Skyddsåtgärder syftar till att skydda, stödja eller aktivera den enskilde men får inte vara tvingande eller begränsande. Beroende på hur en åtgärd används kan den definieras som antingen en skyddsåtgärd eller en tvångs- och begränsningsåtgärd. Det är viktigt att den enskilde samtycker till insatsen och att den inte kompenserar för brister i bemanning eller lokaler.

Säker vård och omsorg – rutiner för vårdplanering

Andelen **särskilda boenden** i Lund som har rutiner för hur vårdplanering ska genomföras och där det är dokumenterat i journalen hur den enskilde deltagit i vårdplaneringen har förbättrats jämfört med föregående år.

Indikator <i>Säker vård- och omsorg – rutiner för hur vårdplanering</i>	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
... ska genomföras i samverkan med olika aktörer, där det är dokumenterat i journalen hur den enskilde deltagit.	89	94	54	61

Säker vård och omsorg – rutiner för läkemedelsgenomgångar

Andelen särskilda boenden i Lund som har rutiner för fördjupade läkemedelsgenomgångar och där det beskrivs hur samverkan ska ske och med vem har försämrats jämfört med föregående år.

Indikator <i>Säker vård och omsorg – rutiner för hur samverkan ska ske vid fördjupade läkemedelsgenomgångar</i>	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
... där den enskildes delaktighet är dokumenterad i dennes journal	58	22	47	47
... ska ske tillsammans med den enskilde och läkare samt ansvarig sjuksköterska och omsorgspersonal	47	17	42	40

Tillgänglig vård och omsorg

Vården och omsorgen ska vara tillgänglig och ges i rimlig tid och ingen ska behöva vänta oskälig tid på vård och omsorg.

Det finns ingen nationell statistik som beskriver tillgången till personal och inte heller deras utbildning relaterat till verksamhetsnivå. Detta är en uppgift som efterfrågas av allmänheten. Socialstyrelsen har i enkät till **särskilda boenden** ställt frågor om den beräknade tillgången enligt schema. Det går dock inte att tolka uppgifterna utan kunskap om de behov som personalen ska tillgodose. Däremot kan uppgiften tolkas i förhållande till antalet bostäder som personalen enligt schema ska arbeta med. Eftersom sjuksköterskor ofta också arbetar i hemsjukvård, har detta uppdrag också inkluderats för att beskriva hela omfattningen av sjuksköterskans ansvar.

Tillgänglighet – antal personal

I Lund har antalet omvårdnadspersonal per antalet bostäder vid enheten, vardagar och helgdagar, minskat medan antalet sjuksköterskor ökat jämfört med föregående år.

Indikator <i>Tillgänglighet – antal personal</i>	Antal personal, per bostad Lund 2017	Antal personal, per bostad Lund 2018	Antal personal, per bostad Riket 2017	Antal personal, per bostad Riket 2018
Antal omsorgspersonal per antalet bostäder vid enheten, vardagar	0,32	0,31	0,30	0,30
Antal omsorgspersonal per antalet bostäder vid enheten, helgdagar	0,27	0,26	0,25	0,25

Indikator <i>Tillgänglighet – antal sjuksköterskor</i>	Antal personal, per bostad Lund 2017	Antal personal, per bostad Lund 2018	Antal personal, per bostad Riket 2017	Antal personal, per bostad Riket 2018
Antal sjuksköterskor per antalet bostäder vid enheten plus eventuella hemsjukvårdspatienter, vardagar	0,044	0,046	0,035	0,038
Antal sjuksköterskor per antalet bostäder vid enheten plus eventuella hemsjukvårdspatienter, helgdagar	0,007	0,009	0,006	0,006

Kunskapsbaserad vård och omsorg

Vården och omsorgen ska baseras på bästa tillgängliga kunskap och bygga på vetenskap och beprövad erfarenhet.

Kunskapsbaserad verksamhet -nationella kvalitetsregister

I föregående års undersökning presenterades fyra nya indikatorer inom användning av nationella kvalitetsregister i **särskilda boenden**. Indikatorerna innefattar om verksamheten registrerar och systematiskt använder sig av sina resultat på enhetsnivå för att utveckla verksamheten.

Andelen **särskilda boenden** i Lund som registrerar och systematiskt använder sig av sina resultat på enhetsnivå för att utveckla verksamheten har förbättrats när det gäller BPSD men försämrats när det gäller Senior alert och Svenska palliativregistret.

Indikator	Andel enheter % Lund 2017	Andel enheter % Lund 2018	Andel enheter % Riket 2017	Andel enheter % Riket 2018
<i>Kunskapsbaserad verksamhet - nationella kvalitetsregister Enheten registrerar och använder sig av sina resultat i sitt systematiska förbättringsarbete</i>				
Registrering och användning av resultaten i Senior alert	100	83	77	77
Registrering och användning av resultaten i SveDem	5	0	4	3
Registrering och användning av resultaten i BPSD	74	83	62	65
Registrering och användning av resultaten i Svenska palliativregistret	95	83	72	69

En verksamhet som systematiskt följer upp hur väl verksamheten tillgodoses enskildas och grupperns behov har bättre förutsättningar för att bedriva en vård och omsorg av god kvalitet. Det finns olika sätt att bedriva systematisk uppföljning där registrering och användning av resultaten från nationella kvalitetsregister är ett sådant sätt. För de nationella kvalitetsregistren finns särskilda mål fastställda av ledningsgruppen.

VÅRD- OCH OMSORGSFÖRVALTNINGEN

Susanne Berg
Kvalitetschef

Gun-Marie Lindgren
Kvalitetsstrateg

Beslut expedieras till:

Verksamhetschefer i intern och extern verksamhet för äldre
Akten